

PROJEKTAS „VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS KOKYBĖS GERINIMAS,
DIEGIANT VISUOMENĖS SVEIKATOS TECHNOLOGIJŲ VERTINIMO SISTEMĄ
IR NEPAGEIDAJAMŲ ĮVYKIŲ REGISTRAVIMO SISTEMĄ“
NR. VP1-4.3.-VRM-02-V-05-012

poveiklė Nr. 2.1.1.2. „NĮ registravimo, stebėsenos ir prevencijos sistemos
modelio parengimas ir aprašymas“

**NĮ REGISTRAVIMO, STEBĖSENOS IR PREVENCIJOS SISTEMOS MODELIO
APRAŠYMO SANTRAUKA**

Projekto vadovas: dr. Rolanda Valintėlienė

Atsakingi vykdytojai: Kęstutis Rudaitis, Sandra Mekšriūnaitė, Ernestas Nedzinskas

Nepageidajamų įvykių (toliau – NĮ) registravimo, stebėsenos ir prevencijos sistemos modelio parengimas yra Higienos instituto vykdomo projekto „Visuomenės sveikatos priežiūros kokybės gerinimas, diegiant visuomenės sveikatos technologijų vertinimo sistemą ir nepageidajamų įvykių registravimo sistemą“ (toliau – Projektas), finansuojamo Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, sudedamoji dalis.

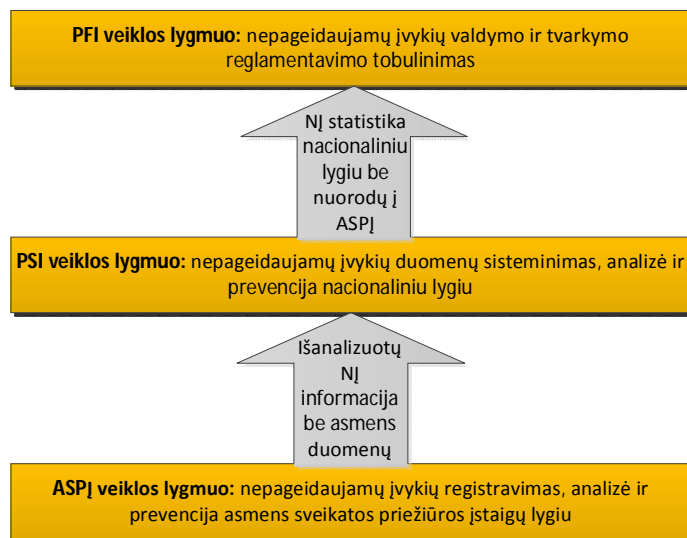
Projekto poveiklės Nr. 2.1.1.2. „NĮ registravimo, stebėsenos ir prevencijos sistemos modelio parengimas ir aprašymas“ metu buvo kuriamas NĮ registravimo, stebėsenos ir prevencijos sistemos modelis (toliau – Modelis). Jį parengė UAB „Ernst & Young Baltic“, kuriems buvo iškeltas pagrindinis tikslas – sukurti Modelį, veiksiantį Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – ASPĮ).

Projekto vykdymo metu, 2014 m. vasario 21 d., buvo surengtas seminaras pristatyti tarpiniams Projekto rezultatams, apsvarstyti kuriamą Modelį ir apsispręsti dėl esminių aspektų. Seminare dalyvavo Lietuvos sveikatos priežiūros srities valstybinių institucijų atstovai ir ASPĮ specialistai. Modelis pakoreguotas atsižvelgiant į seminaro dalyvių išsakytą nuomonę siekiant, kad ateityje diegiamas Modelis geriau atitiktų sveikatos sistemos dalyvių lūkesčius ir būtų sėkmingai įgyvendinamas praktikoje.

Modelio parengimo tikslas – parengti ir pateikti organizacines-technines priemones nuolatiniam pacientų saugos gerinimui Lietuvos ASPĮ. Šį tikslą planuojama pasiekti skatinant aktyvią NĮ registraciją ASPĮ, įtraukiant į pacientų saugos gerinimą ASPĮ darbuotojus (gydytojus, slaugytojus, vadybininkus, kt.) ir pačius pacientus bei jų artimuosius. Aktyvus pacientų ir jų artimųjų dalyvavimas pacientų saugos kokybės gerinime prasidėtų suteikiant galimybę pacientams ir jų artimiesiems pateikti atsiliepimus apie ASPĮ gautų paslaugų kokybę ir saugą. Surinkta informacija būtų analizuojama ir ja remiantis būtų kuriamos prevencinės priemonės pacientų saugai gerinti.

Modelio funkcijos suskirstytos į tris veiklos lygmenis: ASPĮ, pacientų saugos institucijos (toliau – PSI) ir politiką formuojančios institucijos (toliau – PFI) (žr. 1 pav.). ASPĮ lygmuo atsakingas už NĮ registravimą bei pacientų saugos valdytojo funkcijų atlikimą. PSI lygmuo įgyvendina Modelio procesus nacionaliniu

lygiu, o PFI lygmenyje tobulinamas Modelio reglamentavimas. Kiekvienas Modelio procesas paskirtas vieno iš šių veiklos lygmenų atsakomybei.

1 pav. Modelio veiklos lygmenys

Tam, kad NĮ būtų aktyviai registruojami, juos registravusių asmenų identifikaciniams duomenims ASPĮ lygyje turi būti užtikrinami išskirtiniai duomenų apsaugos ir konfidencialumo reikalavimai. ASPĮ išanalizuotų NĮ ir su jais susijusių asmenų duomenys lieka tik ribotam terminui ASPĮ duomenų bazėje, o PSI lygmeniui perduodama tik nuasmeninta informacija. Teikiant NĮ statistiką iš PSI į PFI veiklos lygmenį jokie duomenys, galintys identifikuoti ASPĮ, nėra perduodami.

Nepageidaujamų įvykių sąrašas sudarytas iš dešimties tipų, suskaidytų į potipius. Pateiktas NĮ sąrašas nėra baigtinis: tam, kad NĮ sąrašas būtų koreguojamas, suteikta galimybė (ypač Modelio išbandymo etape) registruoti papildomus, į sąrašą neįtrauktus, NĮ.

ASPĮ specialistai, pastebėję NĮ, turi apie jį pranešti naudodami nustatytą NĮ registravimo formą. Pacientai ar jų artimieji, kaip iki šiol, galės registruoti laisvos formos atsiliepimus apie gautas asmens sveikatos priežiūros paslaugas.

Modelio procesų vykdymo terminai ir trukmės

Tam, kad Modelis netaptų nefunkcionaliu dėl užtęsto Modelio procesų vykdymo, svarbu nustatyti terminus ir maksimalias trukmes kiekvienam Modelio procesui. Skirtingi procesų vykdymo terminai ir trukmės taikomi vykdant informacijos perdavimą įprastu ir greituoju (*Cito*) būdu.

Įprastas – NĮ duomenų perdavimo būdas taikomas tiems NĮ, kuriuos registruojant automatiškai nustatoma NĮ kategorija pagal reagavimo būdą yra „įprastai“, „atidžiau nei įprastai“ arba „operatyviai“;

Greitasis (*Cito*) – NĮ duomenų perdavimo būdas taikomas tiems NĮ, kuriuos registruojant automatiškai nustatoma NĮ kategorija pagal reagavimo būdą yra „nedelsiant“.

NĮ kategorija pagal reagavimo būdą nustatoma atsižvelgiant į numanomą NĮ pasikartojimo dažnį ir sukiamą žalą (kuo didesnė žala ir/ar dažnesnis NĮ, tuo didesnė tikimybė, kad jo perdavimo būdas bus „nedelsiant“).

Greitasis NĮ duomenų perdavimo būdas atskirtas nuo įprasto tam, kad kuo skubiau būtų užkirstas kelias pasikartoti NĮ, sukeliantiems didelę žalą. NĮ duomenis perduodant greituoju informacijos perdavimo būdu kai kurių Modelio procesų (orientuotų į ilgalaikį Modelio tobulinimą) terminai ir trukmė nekinta, bet kai kurių (orientuotų į skubių prevencijos priemonių taikymą) - labai sutrumpėja. Taip pat NĮ informaciją perduodant greituoju būdu vykdant kai kuriuos Modelio procesus prisideda papildomų atsakomybių.

Pacientų ir jų artimųjų atsiliepimų duomenims netaikomas greitas informacijos perdavimo būdas, nes atsiliepimų duomenys į PSI veiklos lygmenį apskritai neperduodami.

Atsiliepimų duomenų perdavimas

Modelio kūrimo metu išreikštas poreikis įtraukti pacientų ir jų artimųjų registruojamus atsiliepimus į NĮ duomenų analizės procesą norint gauti daugiau informacijos NĮ prevencijai užtikrinti. Siekiant, kad Modelio procesai būtų vykdomi efektyviai, pacientų ir jų artimųjų atsiliepimai turi būti registruojami ASPĮ informacinės sistemos atsiliepimų valdymo posistemėje. Juos registruoti gali bet kuris LR pilietis.

Į ASPĮ informacinės sistemos atsiliepimų valdymo posistemę perduotus atsiliepimų duomenis ASPĮ pacientų saugos valdytojas (toliau – PSV) išanalizuoja ir, jei įmanoma, suformuoja bei pritaiko ASPĮ atitinkamas prevencijos priemones užkirsdamas kelią panašioms įvykiams ateityje pasikartoti. Atsiliepimų duomenys neturi būti perduodami į PSI veiklos lygmenį, nes būtų labai sudėtinga surinkti papildomus patikimus užregistruoto atsiliepimo duomenis, kurie reikalingi NĮ duomenis perduodant sisteminiui į PSI veiklos lygmenį.

Nepageidajamų įvykių duomenų saugojimo principai

Tam, kad būtų suformuojamos prevencijos priemonės ir būtų gerinama pacientų sauga, NĮ turi būti aktyviai registruojami. NĮ registraciją paskatintų tai, jog atsiliepimų ir NĮ duomenims būtų taikomi išskirtiniai duomenų apsaugos ir konfidencialumo reikalavimai: registruojantieji neturi jausti baimės, kad registruojama informacija gali būti panaudota prieš juos pačius.

Nepageidajamų įvykių duomenų analizė

NĮ duomenų analizės tikslas – nustatyti prevencinius veiksmus, kuriuos galima įgyvendinti ASPĮ norint sumažinti NĮ pasikartojimo dažnį ir sumažinti sukeliama žalą. Tokiu būdu mažinama NĮ rizika pacientams, ASPĮ darbuotojams bei didinama jų sauga.

NĮ duomenų analizės procesai vykdomi ASPĮ ir PSI veiklos lygmenyse. PSI veiklos lygmenyje duomenų analizė nevykdoma – šiame lygmenyje įvertinama pateikta visos šalies NĮ statistika bei NĮ analizės rezultatai, kad būtų imtasi reikalingų sveikatos priežiūros sistemos valdymo ir NĮ prevencijos priemonių nacionaliniu lygiu.

Nepageidajamų įvykių duomenų analizė ASPĮ veiklos lygmenyje

Yra keletas metodų, kuriuos gali taikyti ASPĮ PSV, analizuodamas NĮ duomenis. Rekomenduojama pasirinkti vieną NĮ analizės būdą atsižvelgiant į ASPĮ dydį ir galimybes.

Kad NĮ bei pacientų ir jų artimųjų atsiliepimų analizė ASPĮ būtų atlikta tinkamai, PSI turėtų reguliariai organizuoti mokymus ASPĮ pacientų saugos valdytojams, kad jie sugebėtų tinkamai panaudoti NĮ duomenų analizės metodus. Taip pat reguliariai su ASPĮ vadovybe turi būti aptariamas analizės procesų ASPĮ veiksmingumas.

ASPĮ turi būti vienas asmuo – PSV – atsakingas už tinkamą ASPĮ turimų duomenų apie NĮ ir gautų atsiliepimų tvarkymą bei duomenų pateikimą PSI veiklos lygmeniui. ASPĮ padaliniuose gali būti paskirti papildomi atsakingi asmenys už NĮ bei atsiliepimų duomenų valdymą padaliniuose (tai gali būti skyrių vadovai arba jų paskirti atsakingi asmenys). Atskiro PSV etato įsteigimas ASPĮ būtų privalumas, tačiau ne būtinybė. PSV pareigas galėtų sėkmingai vykdyti ASPĮ auditoriai.

Nepageidajamų įvykių duomenų analizė PSI veiklos lygmenyje

PSI veiklos lygmenyje analizuojant duomenis turėtų būti naudojamas esminių priežasčių analizės metodas. Svarbių atvejų auditas turėtų būti atliekamas tik kategorijos „nedelsiant“ NĮ (apie kuriuos buvo pranešta greituoju informacijos perdavimo būdu). NĮ duomenų analizei atlikti gali būti papildomai pasitelkti darbuotojai, konsultantai iš kitų institucijų, kurie yra geresni tam tikros medicininės srities specialistai.

Nepageidajamų įvykių prevencija

Nepageidajamų įvykių prevencija – tai NĮ neigiamo poveikio mažinimo, NĮ analizės grįžtamojo ryšio (informavimo) bei mokymosi iš nesėkmių sistema.

NĮ analizė padeda formuoti tikslią prevenciją, kurios metu:

- kaupiama patirtis pacientų saugos gerinimui;
- kuriama saugesnė aplinka pacientams;
- kuriama ASPĮ darbuotojų ir pacientų saugos kultūra;
- didinama ASPĮ darbuotojų motyvacija registruoti NĮ, o ne bijoti tai daryti;
- bandoma spręsti ne tik problemas, sukėlusias konkretų atskirą NĮ, bet ir „lėtines“ sisteminės pacientų saugos problemas;
- vykdomas pacientų saugos veiklos metodų įsisavinimas ir integravimas;
- skatinama pacientų saugos tobulinimo reguliari patikra;
- organizuojami darbuotojų mokymai;
- formuojama medicininė etika;
- įtraukiami pacientai ir visuomenė, pateikiama informacija žiniasklaidai, formuojamas teigiamas visuomenės požiūris į mediciną.

Nuosekliai vykdomi NĮ prevenciniai veiksmai įstaigai paprastai kainuoja mažiau nei NĮ poveikio pasekmių paciento sveikatai šalinimas, t.y. išleidžiamų tiesioginių medicininių išlaidų suma NĮ atveju.

ASPĮ PSV prevencijos priemonės formuoja pats, remdamasis savo profesiniais įgūdžiais, kompetencija. Kiekvienam NĮ siūlomos prevencijos priemonės užfiksuojamos NĮ registravimo formoje.

PSI, remdamasi turimais pranešimų apie NĮ duomenimis, siūlo ir įgyvendina galimas prevencines priemones visos šalies mastu.

Nepageidaujamų įvykių prevencijos priemonių veiksmingumo vertinimas

Prevencijos priemonių veiksmingumas iliustruoja visos NĮ registravimo, stebėsenos ir prevencijos sistemos efektyvumą, tad svarbu reguliariai vertinti NĮ prevencijos veiksmus, kurie buvo įgyvendinti. Prevencijos priemonių veiksmingumo vertinimą siūloma vykdyti dviem etapais:

- prevencijos priemonės, kurias siekiama įgyvendinti, turi būti dokumentuojamos. ASPĮ PSV turi registruoti tas priemones, kurias jis pats suformavo ir įgyvendino savo ASPĮ, ir tas, kurios įgyvendintos gavus rekomendacijas iš PSI lygmens. PSI lygmenyje turi būti registruojamos tos prevencinės priemonės, kurios oficialiai patvirtinamos ir siūlomos įgyvendinti LR ASPĮ.
- ASPĮ prevencijos priemonių veiksmingumas turėtų būti svarstomas bent vieną kartą per metus. Tuomet atlikus vertinimą ir priėjus prie tam tikrų prevencijos priemonių efektyvumo vertinimo išvadų, kitų metų metiniuose LR ASPĮ ir PSI lygmens institucijos planuose būtų galima numatyti prevencijos procesų efektyvinimo priemones. Vertinimas būtų atliekamas remiantis Prevencijos priemonių kataloge užregistruota informacija. Įgyvendintų prevencijos priemonių efektyvumą kiekvienoje ASPĮ turėtų vertinti ASPĮ vadovybė, o PSI lygmens rekomenduotų prevencijos priemonių veiksmingumą vertintų PSI funkcijas vykdančios institucijos vadovybė.

Toliau Projekto veiklose numatyta išbandyti sudarytą NĮ registravimo anketą, duomenų perdavimo mechanizmą. Atlikus išbandymą, Modelis bus taisomas, tikslinamas NĮ sąrašas.

Daugiau informacijos apie NĮ registravimo, stebėsenos ir prevencijos sistemos modelį suteiks Kęstutis Rudaitis tel.: (8 5) 262 9055 arba el.paštu: kestutis.rudaitis@hi.lt